

PAROHIA ȘILINDIA – Sfinții Apostoli Petru și Pavel

FILIA SATU MIC – Adormirea Maicii Domnului

A. ISTORICUL COMUNITĂȚII PAROHIALE

Parohia Șilindia

Parohia Șilindia, Protopopiatul Ineu, este formată din comunitatea creștinilor ortodocși din localitatea Șilindia, având ca filie comunitatea din Satu Mic. Localitatea Șilindia este situată în sud-estul Aradului, la o distanță de 50 km. Este o zonă variată cuprinzând șes, dealuri și păduri. Denumirea veche a localității era Șelind. Aici a existat o veche așezare dacică de la care ne-a rămas unul dintre cele mai mari tezaure, cuprinzând peste 800 de monezi dacice de argint din secolele III-II î.Hr., descoperite aici în anul 1967. Cea mai veche atestare documentară medievală cunoscută a Șilindiei datează din anul 1334, altă mențiune fiind în anul 1475. În anul 1559 existau aici două așezări omonime: Șilindia Mare și Șilindia Mică, ultima fiind donată în acel an de regele Ferdinand nobililor Soklosy, Pattantus, Keresthelyi și Pongor. În legătură cu localitatea Șilindia se zice că ar fi fost și localitatea care azi e dispărută, numită Condrătau, atestată documentar în anul 1553, fiind situată în partea de nord, spre Mănerău. De asemenea Șilindia s-a numărat printre satele care au fost donate în anul 1732 ducelui Raynald de Modena. Din conscripția iosefină de la 1786 reiese că Șilindia era deja cel mai mare sat din districtul Ineului, cu 1300 de locuitori. La sfârșitul secolului al XVIII-lea Șilindia apare descrisă ca un sat românesc, dependent de camera fiscală, situat între păduri mari, cu pământ roditor și cu o moară pe râul Cigher. Despre această moară unii cercetători spun că este cea descrisă de Ioan Slavici în opera sa, *Moara cu noroc*. Structura etnică românească s-a mai modificat spre mijlocul secolului al XIX-lea, când moșierul maghiar Deszo Adam primește o mare parte din pământurile comunei din partea regelui austro-ungar, devenind și subprefect al Aradului. Acest moșier aduce unguri din Pecica, încercând mai apoi și maghiarizarea românilor și trecerea la uniație, însă fără sorți de izbândă. În această perioadă ar fi dispărut satul Condrătau, locuitorii fiind aduși de boierul maghiar mai aproape de terenurile sale. Astăzi Șilindia este comună și are sub administrarea ei satele Luguzău, Camna, Iercoșeni și Satu Mic.

Comunitatea creștină ortodoxă ființează de când sunt locuitori pe aceste meleaguri. Deși mai târziu va avea de suferit datorită încercărilor de maghiarizare și de trecere la catolicism, sau la unirea cu Roma, locuitorii de aici au rămas fideli credinței strămoșești, avându-i ca sprijin și apărători ai credinței pe preotul de aici, Alexandru Belteki, și pe protopopul de Buteni, Constantin Gurban, de care ținea Șilindia atunci. O primă însemnare despre existența unui preot aici este făcută în anul 1751, pe filele unui exemplar din Noul Testament, unde apare scris: popa Gheorghe de la

Șilindia. În conscripția episcopului Sinesie Jivanovici din anul 1755, este consemnat faptul că la Șilindia încă nu exista un locaș de cult și că era filie la parohia Luguzău, unde probabil că mergeau credincioșii pentru serviciul liturgic. Însă aceeași conscripție arată că în satul dispărut Condrătau exista o biserică de lemn cu hramul *Sfântul Ierarh Nicolae*, dar care va fi demolată în jurul anului 1824, după plecarea locuitorilor din sat. Mai târziu, în anul 1844 este menționată existența unei biserici de lemn cu hramul *Sfinții Apostoli Petru și Pavel*, situată pe dealul dinspre Luguzău. Biserica era acoperită cu șindrilă, avea o lungime de 13 metri și o lățime de 7 metri. În anul 1880 această biserică a fost vândută familiei ortodoxe Ionaș Vasile, fiind făcută casă particulară.

Filia Satu Mic

Localitatea Satu Mic a fost la început populată doar cu maghiari. A fost înființată de către moșierul Deszo Adam, care, dezamăgit fiind că n-a reușit maghiarizarea satului Șilindia și trecerea la uniune a localnicilor, aduce coloniști maghiari romano-catolici în apropierea localității Șilindia, formând astfel satul Deszo Haza. Coloniștii unguri au fost aduși între anii 1848-1865, din localitățile Bekes Csaba și Cenad. Mai târziu, după unirea Transilvaniei cu țara mamă România, pe lângă ungurii de aici s-a înființat Colonia Satu Mic. Astfel, în anul 1927, au fost aduse familii de români, moși din satele din jurul Abrudului, luptători voluntari din Primul Război Mondial. Coloniștii au fost români ortodocși împroprietăriți cu pământ arabil, pădure și pășune. Astăzi cele două colonii, române și ungurești, sunt lipite formând o singură localitate, trăind în armonie și înțelegere.

Organizarea bisericească a coloniei și anexarea ei la parohia Șilindia s-a făcut prin preotul Ștefan Lungu, din Șilindia. Colonia a primit intravilane pentru biserică, școală și teren pentru cimitir, în vecinătatea cimitirului romano-catolic de aici. Pe intravilanul bisericesc s-a construit o clopotniță de lemn și s-a procurat din contribuția credincioșilor un clopot de la firma Honig din Arad. Până în anul 1948 slujbele liturgice se făceau în școala primară de stat, iar apoi într-o capelă așezată într-o casă particulară.

B. ISTORICUL BISERICII PAROHIALE

Parohia Șilindia

Biserica de azi a parohiei Șilindia are hramul tot *Sfinții Apostoli Petru și Pavel* și a fost construită între anii 1880-1882, pe timpul preotului Alexandru Belteki. Este construcție din piatră și cărămidă și acoperită cu țiglă. A fost sfințită de episcopul Ioan Mețianu împreună cu protopopul de Buteni, Constantin Gurban. În anul 1905 a fost renovată prin preotul Axentie Chirilă, apoi în 1927 prin preotul Ștefan Lungu. În anul 1936, pe timpul preotului Aurel Călinescu, au fost aduse

clopotele, iar mai apoi, în anul 1937 s-au făcut reparații generale. O renovare parțială s-a mai făcut în anul 1959, iar în anul 1967 a avut loc introducerea curentului electric.

Pictura bisericii s-a realizat între anii 1970-1972, de către pictorul Toma Codrean din Brașov. În anul 1973, biserica din Șilindia a fost târnosită de către P.S. Visarion Aștileanu.

Începând cu anul 2009, odată cu venirea preotului Leonardo Doca, s-au început o serie de lucrări la clădirea bisericii. S-a introdus încălzire centrală, s-au schimbat ușile și geamurile, s-a pus piatră naturală pe jos, care provoacă în biserică o acustică frumoasă, s-a schimbat iconostasul și s-a înfrumusețat biserica cu alte obiecte bisericești.

Cel mai frumos lucru făcut vreodată în biserica din Șilindia a avut loc în anul 2013, când s-a adus aici o copie a icoanei făcătoare de minuni Paramythia, de la Mănăstirea Vatoped, din Muntele Athos.

În Pisanie sunt scrise următoarele cuvinte: *Ziditu-s-a acest sfânt lăcaș din mila lui Dumnezeu Tatăl, cu vrerea Fiului și dimpreună lucrarea Sfântului Duh, în anii Domnului 1880-1882, prin osârdia preotului Alexandru Belteki, din Șilindia și jertfa dreptcredincioșilor creștini localnici. S-a târnosit în vremea episcopului dreptcredincios al Aradului, Ioan Mețianu și protopop al Butenilor, Constantin Gurban. Acest sfânt lăcaș s-a înnoit apoi în anii Domnului 1905 și 1927, iar în anul 1937, prin osârdia preotului Aurel Călinescu și jertfa credincioșilor, fiind epitrop bisericesc Ioan Vodă. Pictarea sfintei biserici și renovarea în anii Domnului 1970-1972, prin osârdia protopopului paroh Ștefan Lungu, a consiliului, a epitropilor bisericești, cu epitropul Bordea Viorel și jertfa dreptcredincioșilor creștini, precum și ajutorul sfintei episcopii Arad. Pictura sfintei biserici s-a făcut în timpul arhipăstoririi Î.P.Sf. Sale Arhiepiscop Visarion Aștileanu, episcop dreptcredincios al sfintei episcopii a Aradului, Ienopolei și Hălmagiului, iar protopop al Inelui P.C. Sa Borza Emil. Pictura sfintei biserici s-a executat de către Toma Condrea din Râșnov-Brașov. Sfințirea sfintei biserici s-a făcut în anul 1973, de către Î.P.Sf. Sa episcop Visarion al Aradului, cu o strălucită asistență și spre bucuria și desfătarea duhovnicească obștească.*

Printre cărțile vechi existente la parohia Șilindia arătăm următoarele: Noul Testament (Bălgrad, 1648), iar în inventarul din 1855: Minei mare, Triod, Evanghelie (2), Apostol, Liturghier, Penticostar, Strașnic, Octoih (2), Cazanie (2), Catavasier, Tipicon.

Preoții slujitori cunoscuți la comunitatea eclesială din Șilindia sunt: Gheorghe (1751), Nicolae Morar (1767), Gheorghe Comis (1767), Ioan Blaj (1834, 1849), Alexandru Belteki (1855, 1871, 1882), Axentie Chiriliă (1905-1921), Ștefan Lungu (1921-1931, 1950-1977), Aurel Călinescu (1931-1935), Axente Moise (1935-1940, 1942, 1947-1949), Alexandru Pitinschi (1941), Aurel Moise (1943-1947), Valeriu Dragomir (1976), Cornel Ilica (1977-1981), Ioan Iederan (1982-1985), Mircea Oală (1986-1990), Lucian Boita (1991-2007), Leonardo Doca (2008-2014). Din ziua Sfântului Nicolae a anului 2014, parohia Șilindia este păstorită prin rânduiala lui Dumnezeu și a

Maicii Domnului de către părintele Gabriel Streulea.

Filia Satu Mic

Comunitatea de ortodocși de aici încă nu are edificată o biserică, slujbele liturgice făcându-se într-o capelă amenajată în fosta clădire a școlii din localitate. Această capelă a primit ca hram *Adormirea Maicii Domnului*.

Primul preot slujitor aici a fost părintele Ștefan Lungu, în anul 1927, urmând mai apoi șirul de preoți menționați mai sus.

C. CIMITIRUL

În cimitirul parohiei este înmormântat vrednicul de pomenire, preotul iubit de toată lumea și apărător al dreptei credințe, părintele Ștefan Lungu.

D. ACTIVITĂȚI CULTURALE ȘI FILANTROPICE ÎN TRECUT

Parohia a avut activități cu tineretul, aceștia participând la concursuri religioase organizate de autoritățile bisericești.

E. PROFILUL ACTUAL AL PAROHIEI

Astăzi se încearcă înființarea unui cor de copii, dar și de adulți. De asemenea se organizează pelerinaje folositoare de suflet.

DATE DE CONTACT PAROHIE

Hram: Sfinții Apostoli Petru și Pavel

Adresa: Șilindia, jud. Arad, nr. 163.

BIBLIOGRAFIE:

1. Vesa, pr. dr. Pavel, *Bisericile de mir arădene între tradiție și modernitate*, ed. Mirador, Arad, 2000;
2. Idem, *Biserici de lemn de odinioară*, ed. Gutenberg, Arad, 1997;
3. Idem, *Episcopia Aradului. Istorie. Cultură. Mentalități (1706-1918)*, Presa Universitară Clujeană, Cluj-Napoca, 2006